

Stephen Coleman – maailma esimene e–demokraatia professor

Piret Viljamaa (RiTo 9), Eesti Rahvusraamatukogu parlamendiinfo keskuse infospetsialist

Leedsi Ülikooli kommunikatsiooniuuringute instituudi professor Stephen Coleman, keda ajalehes *The Guardian* nimetatakse Suurbritannia tunnustatuimaks e–demokraatia teoreetikuks, on parlamendiliikmeid, ajakirjanikke, teadlasi ja poliitilisi huvigruppe ühendava poliitiliselt sõltumatu *Hansard Society* liige. Varem on ta olnud sealsamas e–demokraatia programmi juht. E–demokraatia programmi raames toimunud Suurbritannia Parlamendi *online* –konsultatsioonid olid teedrajav katse edendada kodanike dialoogi poliitikutega.

Professor Stephen Coleman on uurinud Euroopa poliitilist kommunikatsiooni, kommunikatsioonipoliitikat, Interneti ja poliitilise kommunikatsiooni vahekorda, elektroonilist meediat kui popkultuuri osa, Interneti mõju ühiskonnas, televisiooni ja raadioajakirjandust, meediaväljaannete veebilehekülgi. Oxfordi Internetiinstituudi direktor Bill Dutton on Stephen Colemanil kohta öelnud, et ta on hea näide sotsiaalteadlasest, kelle teadustööd saab kasutada praktikas.

E–demokraatia programmi juhina valmis Stephen Colemanil koostöös John Gøtzega uurimus “Bowling Together: Online Public Engagement in Policy Deliberation” (*Hansard Society*, 2001. – <http://bowlingtogether.net/bowlingtogether.pdf>), milles ta analüüsib võimalusi kaasata tavakodanikke dialoogi ühiskonnaelu üle ning toob näiteid selles valdkonnas tehtud projektide kohta. Uurimuses “A Tale of Two Houses: the House of Commons, the *Big Brother* House and the People at Home” võrdles ta kaht sihtgruppi – tõsielusarja *Big Brother* valdavalt noori vaatajaid ning vanemaid poliitikasaadete jälgijaid, kes kunagi ei vaata nimetatud tõsielusarja. Ta järeldab, et poliitikauudiste suhtes skeptilisemalt meelestatud inimesed on mõjutatavamad ning nad vaataksid ka poliitikasaateid, kui neis kajastataks poliitikat sihtgrupile vastuvõetavamal moel, s.o vähem ametlikus stiilis. Poliitika ja massimeedia vallas jätkab ta uurimusega, milles analüüsitakse, kuidas kajastavad televisiooni ja raadio n–ö seebiseriaalsid poliitikat ja poliitikuid. Teema uurimist rahastab Suurbritannia Valimiskomisjon.

Stephen Coleman toob oma uurimustes ja ettekannetes esile poliitilise kommunikatsiooni kriisi (nt ettekandes “Democracy in the Internet Age”). Ta väidab, et demokraatlikes riikides on vähenenud kodanike usaldus traditsioonilise valitsemismudeli vastu, inimesed peavad valitsust kaugelseivaks ning ei usalda parlamendiliikmeid.

Nüüdistehnoloogia võimaldab luua uuel tasemel poliitilise kaasatuse – e–demokraatia on väljunud futuroloogia raamidest. Kuid Stephen Colemanil sõnul ei seisne e–demokraatia pelgalt uue tehnoloogia kasutamises, tarvis on sisulist innovatsiooni. Demokraatia võimalused on interaktiivsuses ja kaasatuses; mida rohkem inimesi leiab ning kasutab informatsiooni, mida suurem hulk neist osaleb sotsiaalseis võrgustikes, seda paremini demokraatlik ühiskond toimib.

Uus kommunikatsioonimudel eeldab, et paljud suhtlevad paljudega, teave ei liigu enam hierarhiliselt ülalt alla (poliitik, ajakirjanik suhtleb rahvaga). Näiteks võib tuua blogimise, mille kaudu n-ö tavaline inimene väljendab oma seisukohti ning leiab mõttekaaslast. Blogimise populaarsuses väljendub tavakodaniku soov oma vaateid laiemal avalikkusega jagada (artiklis "New Mediation and Direct Representation: Reconceptualizing Representation in the Digital Age", *New Media Society*, Vol 7, Apr 2005).

Poliitikute kodulehtedesse võivad kodanikud suhtuda umbusuga. Näitena ühiskonnas diskussiooni tekitamise katses võib tuua Eestis 2001. aastal loodud kodanikuportaali Täna Otsustan Mina, Soomes 2000. aastal loodud [Otakantaa.fi](http://otakantaa.fi). Mõlemad on riigi rajatud portaalid. Stephen Coleman märgib, et inimesed võivad sellises väljundis kergesti pettuda, kui nende selgelt sõnastatud mured ei saa kindlapiirilist vastust. Lahendusena pakub ta välja läbipaistvuse: vastus, mille saadab poliitiline institutsioon, peaks sisaldama, mil määral on inimese ettepanek või kriitika mingit poliitikat/seadust mõjutanud.

Suurbritannias on läbipaistvuse suurendamiseks loodud veebileht TheyWorkForYou.com. Sealt saab informatsiooni Parlamendi Alamkoja ja Lordide Koja liikmete, nende debattide, kirjalike küsimuste ja seisukohavõttude kohta 2001. aastast alates ning seal võib avaldada ka oma kommentaari. Kui parlamendis käsitletakse mingit kindlat teemat või teatud parlamendiliige esineb, saab teavitust tellida ka e-posti teel.

Professor rõhutab tagasiside tähtsust demokraatia edasises arengus, valijate passiivsuse on enamasti põhjustanud see, et nad tunnevad – nende arvamusel pole nagunii tähtsust. Professor soovib luua neutraalseid arutelufoorumeid, mida ei kontrolliks riik ega mõni partei, kus saaks toimuda mõttevahetus ühiskonna probleemide üle nii, et rohujuure tasandil algatused oleksid institutsioonidega dialoogis (nt *G8 Government Online*’i raportis "UK Citizens Online Democracy: an Experiment in Government-Supported Online Public Space", <http://siyaset.bilkent.edu.tr/gol-democracy/uk.htm>).

Samas hoiatab professor Coleman e-tehnoloogia läbimõtle mata kasutamise eest juhtudel, kus muudetakse ainult väljatöötatud vormi, sisu aga jääb samaks, näiteks hääletamisel. E-hääletamise riskid vajavad tema sõnul laiemat arutelu. Riskidena loetleb ta näiteks hääletamisruumi laienemist, ära kaob senine privaatsus hääletuskabiinis – kodus või töökohal võib hääletaja olla mõjutatav. Stephen Coleman näeb e-hääletamise kõige suuremat kasu selles, et valijad muutuvad poliitikutelt tagasiside hankimisel julgemaks ja nõudlikumaks ka valimiste eel ja järel (artiklis "Just How Risky is Online Voting?", *Information Polity*, Vol 10, 2005, 1/2).

Stephen Coleman on kaitsnud filosoofiadoktori kraadi Londoni *University College*’is. 1984–1994 õpetas ta Londoni New Yorgi Ülikoolis poliitilist kommunikatsiooni, 1995–2002 oli *Hansard Society* teadusdirektor ning õpetas Londoni Majandus- ja Poliitikateaduste Koolis (LSE) meediat ja kommunikatsiooni. Aastail 2002–2005 töötas ta Oxfordi Internetiinstituudi e-demokraatia professorina, tema uurimisobjekt oli demokraatlike institutsioonide kohandumine digitaalsel ajajärgul ning avaliku diskussiooni areng. Ta on töötanud veel Oxfordi *Jesus College*’i vanemteadurina, Suurbritannia Parlamendi Alamkoja nõunikuna digitaaltehno loogia vallas ja Suurbritannia valitsuse e-demokraatia poliitika nõunikuna.

Coleman on juhtinud ka Alternatiivsete Hääletamiseetodite Sõltumatut Komisjoni, olnud ajakirja Information, Communication and Society toimetuskolleegiumi liige ning andnud nõu turu-uuringute veebilehele [YouGov.com](http://www.YouGov.com).

Professor Stephen Colemani seisukohtadega said Eesti huvilised tutvuda Tallinnas 2006. aastal toimunud konverentsil "Demokraatia infoühiskonnas", kus ta esines ettekandega "Democracy in the Internet Age" (<http://www.tehnokratt.net/2006/06/09>). Eesti Rahvusraamatukogus võib andmebaasi Oxford Journals Online vahendusel tutvuda näiteks tema artikliga "Parliament in the Age of the Internet" (koos J. A. Taylori ja W. van de Donkiga, ajakirjas Parliamentary Affairs, Vol 52, July 1999), andmebaasi EBSCO vahendusel saab lugeda tema artiklit "Just How Risky is Online Voting?" (Information Polity, Vol 10, 2005, 1/2), Eesti Rahvusraamatukogu ühiskonnateaduste saalis võib kasutada ajakirju Parliamentary Affairs (kus on ilmunud artiklid "A Tale of Two Houses: the House of Commons, the *Big Brother* House and the People at Home", Vol 56, Oct 2003; "Election Call 2001: How Politicians and the Public Interacted", Vol 55, Oct 2002; "Online Campaigning", Vol 54, Oct 2001), The Political Quarterly ("Blogs and the New Politics of Listening", Vol 76, Apr-June 2005 ja "Whose Conversation? Engaging the Public in Authentic Polylogue", Vol 75, Apr-June 2004), Political Communication ("The Lonely Citizen: Indirect Representation in Age of Networks", Vol 22, Apr-June 2005).

Tutvustus on koostatud Eesti Rahvusraamatukogus leiduva kirjanduse ning raamatukogu andmebaasides ja Internetis sisalduva informatsiooni põhjal.